आत्मसनिं प्रजासनिं पशुसनिं लोकसन्यभयसनिं ।
अग्निः प्रजां बहुलां मे करोत्वन्नं पयो रेतोऽअस्मासु धत्त ॥४८॥

का° [११.३.२६.] शेषं यजमानो भक्षयतीदꣳ हविरिति । उखास्थितं शेषं पयो यजमानो भक्षयतीत्यर्थः ॥ यजमानाशीर्देवत्या त्र्यवसाना अष्टिः एको व्यूहः । इदं पयोरूपं हविर्मे मम स्वस्तये अविनाशायास्तु । कीदृशं हविः प्रजननं प्रजनयतीति प्रजननं प्रजोत्पादकम् । दशवीरं दश वीराः प्राणा यत्र तत् यत्र पीते दशानां प्राणापानव्यानोदानसमाननागकूर्मकृकरदेवदत्तधनंजयसंज्ञानां प्राणानां स्वास्थ्यं भवतीत्यर्थः प्राणा वै दश वीराः प्राणानेवात्मन्धत्तऽइति [१२.८.१.२२.] श्रुतेः । तथा सर्वगणं सर्वे गणा अङ्गानि यस्मिंस्तत् यत्र पीतेऽङ्गानि स्वस्थानि स्युरित्यर्थः अङ्गानि वै सर्वे गणा अङ्गान्येवात्मन्धत्तऽइति [१२.८.१.२२.] श्रुतेः । आत्मसनि आत्मानं सनोति सनति ददाति सम्भजते वा षणु दाने तुदादिः षन सम्भक्तौ भ्वादिः । एवमग्रेऽपि । प्रजासनि पशुसनि आत्मानमेव सनोति पशून्सनोतीत्यादिश्रुतेः [१२.८.१.२२.] । लोकसनि लोकमैहिकं सनोति ऐहिकं सुखं ददातीत्यर्थः लोकाय वै यजते तमेव जयतीति [२२.] श्रुतेः । अभयसनि अभयं स्वर्गं सनोति स्वर्गो वै लोकोऽभयꣳ स्वर्गऽएव लोकेऽत्तः प्रतितिष्ठतीति [२२.] श्रुतेः ॥ एवं हविः प्रार्थ्याग्निं प्रार्थयते अग्निर्मे मम प्रजां बहुलां प्रवृद्धां करोतु । एवमग्निमुक्त्वा ऋत्विज आह हे ऋत्विजः अस्मासु अन्नं व्रीह्यादि पयो दुग्धं रेतो वीर्यवत्तां यूयं धत्त स्थापयत तद्यऽएवैनमेते याजयन्ति तानेतदाहैतन्मयि सर्वं धत्तेति [२२.] श्रुतेः ॥४८॥

IV. उदीरतामवरऽउत्परास उन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असुं यऽईयुरवृका ऋतज्ञास्ते नोऽवन्तु पितरो हवेषु ॥४९॥

का° [११.३.२१.] सोमवतां बर्हिषदामग्निष्वात्तानां च । उदीरतामित्यादित्रयोदशर्चोऽनुवाकः तत्र उदीरताम् [४९.] अङ्गिरसः [५०.] ये नः [५१.] इति ऋक्त्रयस्याग्निष्वात्तानित्यन्त्यायाश्च [६१.] विनियोगः कल्पकृतोक्तः त्वं सोमेति [५२.] तृचं सोमवताम् बर्हिषद इति [५५.] तृचं बर्हिषदाम् आयन्तु न इति [५८.] तृचमग्नि-